

HÖGSKOLAN
DALARNA

Examensarbete

Socionomprogrammet

Våld i ungas parrelationer

**Hur socialarbetare arbetar med ett våld som sällan
uppmärksammas.**

Författare: Stina Jansson och Mia Nugoz
Handledare: Kari Jess
Examinator: Lars-Erik Alkvist
Ämne/huvudområde: Socialt arbete
Kurskod: SA2020
Poäng: 15 högskolepoäng
Examinationsdatum: 2017-01-13

Högskolan Dalarna
791 88 Falun
Sweden
Tel. 023-77 80 00

Vid Högskolan Dalarna finns möjlighet att publicera examensarbetet i fulltext i DiVA. Publiceringen sker open access, vilket innebär att arbetet blir fritt tillgängligt att läsa och ladda ned på nätet. Därmed ökar spridningen och synligheten av examensarbetet.

Open access är på väg att bli norm för att sprida vetenskaplig information på nätet. Högskolan Dalarna rekommenderar såväl forskare som studenter att publicera sina arbeten open access.

Jag/vi medger publicering i fulltext (fritt tillgänglig på nätet, open access):

Ja

Nej

Tack till...

Vi vill tacka vår handledare Kari Jess för ett gott samarbete med många värdefulla råd och idéer.

Ett stort tack även till de respondenter som medverkat i studien, utan Er hade det aldrig blivit någon uppsats.

Vi vill även tacka varandra, för ett gott samarbete, och våra familjer som stöttat oss under hela studietiden.

Sammanfattning

Syftet med denna studie är att få kunskap om hur socialarbetare inom socialtjänsten arbetar, och vill arbeta, med våld i ungas parrelationer. Vidare är syftet att belysa detta problemområde och lägga en grund för fortsatt forskning inom området våld i ungas parrelationer. Studien är kvalitativ till sin karaktär och metoden som använts är intervjuundersökning med sex socialarbetare som arbetar med unga personer inom olika arbetsfält i socialtjänstens verksamhet. Den insamlade datan har sedan analyserats utifrån nyinstitutionell organisationsteori och diskretion. Studiens resultat visar att socialarbetare inte bedriver ett uttalat arbete med våld i ungas parrelationer. Socialarbetare som kommer i kontakt med unga som utsätts för, eller utsätter sin partner för, våld åtskiljer inte våld i ungas parrelationer från våld i vuxnas parrelationer eller våld mot barn. De socialarbetare som intervjuats efterfrågar ett organisatoriskt stöd i att uppmärksamma ämnet våld i ungas parrelationer samt erhålla en ökad kunskap kring ämnet.

Nyckelord: Dating violence, våld i ungas parrelationer, socialarbetare, kvalitativ metod

Abstract

The purpose of this study is to receive knowledge of how social workers work, and want to work, with dating violence among youth in couple relationships. Furthermore, the purpose is to highlight this problem area and lay a foundation for further research in the field of dating violence. The study is qualitative in nature and the method used is individual interviews with six social workers who work with young people in different fields of work in social services. All data has been analyzed based on a new institutional organizational theoretical perspective and discretion. The result of the study indicates that social workers do not work implicit with dating violence. Social workers who get in contact with youths who are exposed to, or exposes their partner to, dating violence does not separate dating violence from violence in adult relationships or violence against children. The social workers interviewed requests more organizational support when it comes to paying attention to dating violence as well as obtaining a greater knowledge on the subject.

Key words: Dating violence, violence among youths, social worker, qualitative method

Innehållsförteckning

1. Bakgrund och problemformulering	3
1.1 Syfte och frågeställning	4
1.1.1 Syfte	4
1.1.2 Frågeställning.....	5
2. Centrala begrepp	6
2.1 Dating violence och våld i ungas parrelationer	6
2.2 Unga som grupp.....	7
2.3 Människobehandlande professioner	7
2.4 Diskretion och handlingsutrymme.....	7
3. Tidigare forskning.....	9
3.1 Våld i ungas parrelationer	9
3.2 Socialarbetare och deras arbete med våld i ungas parrelationer.....	10
4. Teoretisk tolkningsram	12
4.1 Socialarbetares handlingsutrymme inom organisationer.....	12
4.2 New Public Management.....	13
4.3 Nyinstitutionalismen och isomorfism.....	13
5. Metod.....	16
5.1 Val av metod	16
5.2 Semistrukturerade intervjuer.....	16
5.3 Intervjuguide	17
5.4 Population och urval	17
5.5 Datainsamlingsmetod.....	19
5.6 Databearbetning och analys	19
5.7 Metodologiska reflektioner.....	20
5.7.1 Tillförlitlighet och äkthet.....	20

5.7.2 Reflektioner kring vald metod	21
6. Etik.....	23
7. Resultat och analys	24
7.1 Presentation av intervjupersonerna.....	24
7.2 Fråga om våld	24
7.2.1 Misstanke om våld	24
7.2.2 Kunskap	26
7.3 Organisatoriska förutsättningar.....	28
7.3.1 Organisatoriskt stöd	28
7.3.2 Arbetsrutiner	30
7.4 Utmaningar	34
7.4.1 Utvecklingsområden	34
8. Diskussion och slutsatser	37
8.1 Metoddiskussion	39
Referenser	41
Bilaga 1 – Intervjuguide	44
Bilaga 2 – Informationsbrev till intervjupersoner.....	45
Bilaga 3 – Etisk granskning	47
Bilaga 4 – Exempel på kodningsschema	48

1. Bakgrund och problemformulering

Brottsförebyggande rådets senaste rapport pekar på att ungdomar är utsatta för våld och hot i en högre grad än vuxna (Ungdomsstyrelsen, 2013) och forskning visar att en av tio ungdomar utsätts för våld i sin parrelation (Moultrie King, Smith Hatcher & Bride, 2015). Våld inom ungas parrelationer normaliseras ofta av samhället (Hlavka, 2014) och Moultrie King m.fl. (2015) menar att unga personers sätt att ingå i parförhållanden skiljer sig från vuxna personers sätt att ingå i parförhållanden vilket gör det svårt att definiera hur våld i ungas parrelationer tar sig uttryck.

Begreppet dating violence är utbrett i anglosaxiska länder och syftar till just våld i ungas parrelationer, dock saknas kunskap om våld i ungas parrelationer utifrån de förhållanden som råder i Sverige (Ungdomsstyrelsen, 2013). Den svenska forskningen har ännu inte undersökt det våld där unga offer och förövare har en pågående romans, då regeringens handlingsplaner främst fokuserat på hedersrelaterat våld och överfallsvåldtäkter som sker utanför hemmet där offer och förövare inte känner varandra (ibid.).

Att undersöka våld i ungas parrelationer är inte helt okomplicerat då ungdomar går in i parförhållanden på ett annat sätt än vad vuxna personer gör (Moultrie King m.fl., 2015). Ungdomar har en annan syn på och erfarenhet av parförhållanden där gränserna för vad som är socialt accepterat skiljer sig från vuxnas parrelationer (Ungdomsstyrelsen, 2013). Exempelvis har grupptillhörighet en större betydelse för killar än för män och det är inte ovanligt att killar utsätter sina flickvänner för våldshandlingar för att upprätthålla sin maskulinitet (Ungdomsstyrelsen, 2014). Dessa genusnormer skapas redan i tidig ålder och mansnormer så som svartsjuka och kontrollbehov är ofta anledningen till att våld utövas i ungas parrelationer (BRÅ, 2016). Av denna anledning är det viktigt med tidiga insatser där unga personer får möjlighet att förvärva sunda värderingar gällande fysiskt, psykisk och sexuellt våld (ibid.).

Sorbring, Bolin och Ryding (2015) menar att socialarbetare behöver uppmärksamma ungas eventuella utsatthet i en parrelation och utveckla en sensitivitet för att fånga upp ungdomarnas subtila tecken på hjälpsökande. Inom den svenska kontexten har åtgärder som berör unga och våld nyligen introducerats i skolan vilket är positivt då en stor del av våldsutsatta ungdomar

fångas upp (Sorbring m.fl., 2015). Det betonas även att socialarbetare behöver involveras i skolans förebyggande arbete, där man till största del fokuserar på attitydförändringar gällande våld i ungas parrelationer, för att samtidigt kunna erbjuda hjälp- och stödinsatser (ibid.).

Den aktör i Sverige som börjat engagera sig i våld i ungas parrelationer är Ungdomsstyrelsen som är en myndighet för ungdoms- och civilsamhällesfrågor med fokus på ungas levnadsvillkor (Ungdomsstyrelsen, u.å.). De uppdrag som Ungdomsstyrelsen arbetar med är initierade av regeringen och berör kommuner, föreningsliv och internationellt samarbete (ibid.) Ungdomsstyrelsen har undersökt hur det våldsförebyggande arbetet för ungdomar bedrivs genom att vända sig till Sveriges kommuner och landsting samt Socialstyrelsen (Ungdomsstyrelsen, 2013). Resultatet visade att dessa aktörers kunskap om det våldsförebyggande arbetet är bristfällig och Ungdomsstyrelsen uppmanade då kommuner och landsting att ta sig an problemområdet våld i ungas parrelationer (ibid.). En rapport från Universitetskanslersämbetet (UKÄ, 2015) visar även att utbildningar inom människobehandlande professioner brister i sin funktion att undervisa om mäns våld mot kvinnor och våld mot barn. Åtgärder behöver vidtas för att studenterna skall förberedas på denna typ av problemområden som allra troligast kommer att dyka upp i deras framtida arbetsliv (ibid.).

Den myndighet som främst arbetar för barn och ungas välmående är kommunens socialtjänst (Socialstyrelsen, 2016) och utifrån Ungdomsstyrelsens tidigare utredning har socialtjänsten inte påbörjat något systematiskt arbete med våld i ungas parrelationer. Detta tyder på en kunskapslucka som bör undersökas på ett djupare plan.

1.1 Syfte och frågeställning

1.1.1 Syfte

Syftet med denna studie är att få kunskap om hur socialarbetare inom socialtjänsten arbetar, och vill arbeta, med våld i ungas parrelationer.

1.1.2 Frågeställning

- Vilka riktlinjer har socialarbetare att följa när det gäller arbetet med våld i ungas parrelationer?

2. Centrala begrepp

Nedan beskrivs studiens mest centrala begrepp och teorier som är *dating violence*, *unga som grupp*, *organisationsteori*, *människobehandlande professioner* samt *diskretion*. Dating violence är det internationella begreppet för våld i ungas parrelationer och därför redovisas den anglosaxiska benämningen av termen nedan. Studien jämför begreppet dating violence med den svenska benämningen våld i ungas parrelationer och det är den senare benämningen som kommer att användas i studiens resultatavsnitt. Då definitionen av unga inte är helt entydig redovisas studiens tolkning av begreppet unga. Vidare presenteras organisationsteori och då med fokus på människobehandlande professioner och den diskretion som deras arbete innebär.

2.1 Dating violence och våld i ungas parrelationer

Den anglosaxiska, och internationellt vedertagna, motsvarigheten till våld i ungas parrelationer är begreppet *dating violence*. Van Camp, Hébert, Guidi, Lavoie och Blais (2014) definierar dating violence som fysiskt, psykiskt och sexuellt våld när unga personer har ingått i en parrelation. Med fysiskt och psykiskt våld menas bland annat hot om att skada sin partner, fysiska slag, hån och förföljelse (ibid.). Van Camp m.fl. (2014) menar att sexuellt våld innebär bland annat att fysiskt beröra eller ha sex med sin partner mot dennes vilja. Ungdomsstyrelsen (2013) har en snarlik definition av våld i ungas parrelationer som de ovan nämnda artikelförfattarna. Deras definition syftar till upprepat våld av fysisk, psykiskt eller sexuell karaktär där de unga har en ålder mellan 13-20 år och ingår i en parrelation (ibid.).

Varken dating violence eller våld i ungas parrelationer har en förutbestämd mening om vilket av könen som är offer eller förövare, därmed kan begreppen appliceras även på samkönade parrelationer (Ungdomsstyrelsen, 2013). Innebörden av begreppet dating kan skilja sig mellan länder då exempelvis USA har en utbredd datingkultur och forskare har riktat kritik mot begreppet då det inte nödvändigtvis avspeglar ungdomars varierande syn på intima parrelationer (Ungdomsstyrelsen, 2013). Dating violence bör därför förstås som ett vidare begrepp som tillåter olika nivåer av varaktighet och intimitet (ibid.). Vidare kommer denna studie grundas på begreppet dating violence och den svenska definieringen av begreppet som är våld i ungas parrelationer.

2.2 Unga som grupp

Unga beskrivs som en heterogen grupp där det är svårt att definiera ett bestämt åldersspann då vem som tillhör kategorin är en subjektiv upplevelse (Ungdomsstyrelsen, 2010). Ålder, födelse-land och bostadsort kan vara faktorer som påverkar individers upplevelse av att tillhöra gruppen unga (ibid.). Att vara ungdom kan även ses som en livsfas mellan barndom och vuxenlivet eller som en social kategori med gemensamma intressen och behov (ibid.). När Ungdomsstyrelsen (2013) talar om våld i ungas parrelationer definieras unga som individer mellan 13- 20 år. Det är detta åldersspann som används för att definiera unga i denna studie.

2.3 Människobehandlande professioner

Människobehandlande professioner arbetar med eller för människor och ser till individer och grupperns problem och behov (Dellgran, 2015). Även om socialarbetare är en typ av människobehandlande profession så benämns denna yrkesgrupp istället som semiprofession. Semiprofessioner är yrkesgrupper som ännu inte etablerat en egen vetenskaplig kunskapsbas eller har ett monopol på de arbetsuppgifter de utför (Dellgran, 2015). Inom de människobehandlande professionerna finns en stor spännvidd över yrkeskategorier och arbetsfält, och trenden är att antalet verksamma inom dessa yrkesgrupper ökar succesivt (Dellgran, 2015). I och med den stora spridningen på arbetsområden inom människobehandlande professioner ser man en skillnad på vilka organisatoriska- och välfärdspolitiska system som finns på respektive arbetsplats (ibid.). Även om människobehandlande professioner är lika, i den bemärkelse att man arbetar med människor, finns betydande skillnader gällande auktoritet, status, legitimitet och den tilltro politiker och samhällsmedborgare har till dessa yrkesgrupper (ibid.).

2.4 Diskretion och handlingsutrymme

Diskretion och handlingsutrymme är synonyma begrepp som syftar till en professions självständighet i utförandet av arbetsuppgifter (Dellgran, 2015). Socialarbetare har ett visst handlingsutrymme då de fattar beslut som grundar sig på egna bedömningar (Lipsky, 2010). Dessa bedömningar kräver fingertoppskänsla och är inte ett arbete som kan ske rutinmässigt. Socialarbetares diskretion kan, enligt samhällsmedborgare, utgöra en risk för maktmissbruk, rättsosäkerhet och bristande kontroll (Dellgran, 2015). Dock måste förståelse finnas för den

komplexitet som kommer med diskretion då människobehandlande professioner har lagstiftning, yrkeskårens normer och etiska regler att förhålla sig till.

3. Tidigare forskning

Ännu är våld i ungas parrelationer ett relativt outforskat område, och övervägande del av den befintliga forskningen har genomförts i anglosaxiska länder. Vid en litteraturgenomgång blir det tydligt att forskningen gällande området dating violence har ökat under de senaste tre åren. Som tidigare nämnts är dejtingkulturen något som är utmärkande för engelsktalande länder och därför skulle det vara önskvärt med forskning gällande våld i ungdomars parrelationer under skandinaviska förhållanden. Ungdomsstyrelsen är den enda myndighet i Sverige som har undersökt våld i svenska ungdomars parrelationer. Nedan följer en redogörelse för Ungdomsstyrelsens forskning samt den senaste, för ämnet relevanta, anglosaxiska forskning som genomförts.

3.1 Våld i ungas parrelationer

Ungdomars parförhållanden är till största del något positivt som leder till ökad självkänsla och en säkrare identitet men i de fall våld finns inblandat i relationen kan negativa aspekter så som minskad autonomi, brottsligt- och aggressivt beteende bli en följd (Viejo, Monks, Sánchez & Ortega-Ruiz, 2016). Våldsamt beteende inom ungas parrelationer är inget som kan sammankopplas med socioekonomisk status eller social utsatthet utan förekommer bland ungdomar på alla plan i samhället vilket gör det sannolikt att våld i ungas parrelationer är något vanligt förekommande (Ungdomsstyrelsen, 2013). Unga som har erfarenheter av våld i sitt förhållande rapporterar fler negativa aspekter med kärleksrelationen än vad de som lever i ett våldsfritt förhållande gör (Viejo m.fl., 2016). Trots att våldsamt upplevs som enbart negativt finns det studier som tyder på att ungdomars våldsamma parrelationer är mer varaktiga, har tätare kontakttillfällen samt är mer intima och sexuella till sin karaktär än förhållanden utan våldsamma inslag (Giordano, Soto, Manning & Longmore, 2010). Ungdomar som utövar våld är mer benägna att känna svartsjuka, vara otrogna och starta verbala konflikter än den icke våldsamma partnern, dock ser man ingen skillnad i graden av kärleksfullhet och omtänksamhet i en våldsamt relation gentemot en relation utan våldsinslag (ibid.).

Forskning visar att både tjejer och killar bedömer sig ha en god förmåga att hantera våld i en parrelation och ha självförtroende nog att avsluta ett våldsamt förhållande samt att ingripa om man upptäcker att en vän befinner sig i ett våldsamt förhållande (Van Camp, Hébert, Guidi,

Lavoie & Blais, 2014). Detta komplicerar den tidigare gängse uppfattningen om att de flesta komponenter i ett våldsamt förhållande är negativa och kan förklara varför ungdomar väljer att stanna i en våldsam relation under en längre tid (Van Camp, Hébert, Guidi, Lavoie & Blais, 2014).

3.2 Socialarbetare och deras arbete med våld i ungas parrelationer

Ungdomsstyrelsen (2013) beskriver att unga våldsutsatta tjejer sällan söker hjälp och stöd hos professionella. En annan studie visar, å andra sidan, att ungdomar överlag inte har några problem att tala om våld i parrelationer (Van Camp, Hébert, Guidi, Lavoie & Blais, 2014). Enligt Moultrie King, Smith Hatcher och Bride (2015) bör socialarbetare vara väl förberedda på att hantera frågor som berör våld i ungas parrelationer för att kunna utföra ett professionellt arbete. Vidare visar forskning att våld i ungas parrelationer skiljer sig från våld i vuxnas parrelationer och bör därför bemötas med kunskap om hur just våld i ungas parrelationer kommer till uttryck, inte minst då det sällan handlar om en isolerad händelse utan en vanligt förekommande och systematisk typ av våld (Viejo, Monks, Sánchez & Ortega-Ruiz, 2016). Ungas parförhållanden inleds ofta, till skillnad från vuxnas parrelationer, genom ett ömsesidigt våldsamt beteende som underlättar för parterna att ta kontakt (Viejo m.fl., 2016). Detta benämns av Viejo m.fl. (ibid.) som *Dirty Dating* då beteendet till en början kännetecknas av spänning och lust men, i vissa fall, övergår förhållandet senare till att präglas av våldsamma handlingar. Genom att erbjuda socialarbetare utbildning inom området våld i ungas parrelationer kan de fungera som ett bättre stöd för de utsatta ungdomarna, samt arbeta med våld i ungas parrelationer förebyggande på grupp- och samhällsnivå. Vidare menar Moultrie King m.fl. (2015) att utbildning inom området våld i ungas parrelationer kan vara till hjälp i arbetet med att utforma policys och riktlinjer för socialtjänsten och andra myndigheter.

Enligt ovan nämnda studiers resultat krävs det att socialarbetare är utbildade och förberedda på att dels ta upp ämnet våld i ungas parrelationer och dels ha förmågan att kunna bemöta de ungdomar som väljer att tala om våldet. Ungdomsstyrelsen (2014) påpekar att samverkan är av allra största vikt när det gäller arbetet med att föra ut kunskap om våld, konsekvenser av våldet samt bilda opinion för preventionsarbete. Ungar som levit i ett våldsamt förhållande tenderar dessutom att bära med sig det destruktiva beteendet in i sina vuxna parrelationer varför det är av samhällsrelig vikt att medvetandegöra denna typ av våld i god tid (Giordano, Soto, Manning & Longmore, 2010) Inom den svenska kontexten uppmärksammas dock inte

socialarbetare som profession när en diskussion förs kring förebyggande arbete gällande våld i ungas parrelationer. Här fokuseras istället mer på mans- och tjejmottagningar och deras preventiva arbete som bedrivs på generell nivå i skolor (Ungdomsstyrelsen, 2014).

4. Teoretisk tolkningsram

Som teoretisk tolkningsram valdes *socialarbetares diskretion/handlingsutrymme*, *New Public Management*, *nyinstitutionalismen* och *isomorfism* för att på bästa sätt besvara studiens syfte, frågeställning och för att belysa vilka faktorer som påverkar hur socialarbetare arbetar med våld i ungas parrelationer. Nedan beskrivs den ambivalens som socialarbetare kan uppleva mellan krav, riktlinjer och diskretion och huruvida detta kan påverkas av de tendenser man ser av en ökad likformighet inom och mellan organisationer. De begrepp och teorier som lyfts fram är nära sammankopplade med varandra och kan ge en ökad förståelse för vilka problemområden organisationer och dess medarbetare tar sig an.

4.1 Socialarbetares handlingsutrymme inom organisationer

Socialarbetare är individer som dagligen fattar beslut som kan få konsekvenser för enskilda individer och trots socialarbetares olikheter förväntas både organisationer och samhällsmedborgare ha tilltro till deras kompetens (Dellgran, 2015). Organisatoriska regleringar, lagar och målstyrning är en förutsättning för att socialarbetare skall kunna utföra ett bra jobb, å andra sidan påverkar detta socialarbetarnas handlingsutrymme negativt då de måste förhålla sitt arbete gentemot en tilltagande ekonomi- och kvalitetsstyrning (Dellgran, 2015). I de flesta människobehandlande organisationer råder ett spänningsförhållande mellan organisatoriska villkor och socialarbetares värderingar, intressen och yrkesmässiga normer vilket leder till ambivalens och etiska dilemman (Dellgran, 2015). Dellgran (2015) hänvisar till Svensson som menar att studier tyder på att känslor, personliga värderingar och normer kan påverka socialarbetares handlingsutrymme och bedömningar. Socialarbetare som grupp och deras agerande, motiv och drivkrafter kan kollektivt utgöra en makt som kan påverka och förändra en organisation men även socialarbetares värden, vidareutbildning och kunskapsbas är viktiga delar i en organisatorisk förändringsprocess (Dellgran, 2015). Trots att socialarbetare kan uppleva en vanmakt inför att kunna förändra en organisatorisk struktur så är de sociala aktörer som, i och med det ovan beskrivna, har möjlighet att påverka en organisations utveckling och struktur (ibid.). Dellgran (2015) problematiserar huruvida hierarkiska styrformer och effektivitetskrav kan påverka socialarbetares autonomi och på så sätt äventyra verksamhetens kvalitet.

Evans (2013) menar å andra sidan att socialarbetare har en tendens att ovillkorligen acceptera ledningens regler och styrformer som direkt påverkar deras arbete trots att de ibland skulle ha orsak att istället se till det handlingsutrymme de faktiskt har. Då ledningens auktoritet har fördelats i organisationen och numer återfinns på olika nivåer bland personalen tenderar socialarbetarnas handlingsutrymme att minska (Evans, 2013). Även informella regler och riktlinjer kan påverka socialarbetares upplevelse av ett minskat handlingsutrymme trots att det är möjligt att arbeta runt dessa (Evans, 2013). Ändå är socialarbetare benägna att följa de regler och riktlinjer som finns på arbetsplatserna fram till dess att man tvingas frångå dem på grund av ett ärendes komplexitet (ibid.). Det är i dessa situationer känslan av ett minskat handlingsutrymme intensifieras.

4.2 New Public Management

New Public Management (NPM) beskrivs som införandet av marknads- och företagslogik inom den offentliga sektorn och har fått en stor betydelse i den svenska förvaltningspolitiska debatten (Johansson, Dellgran & Höjer, 2015). NPM handlar om att styr- och ledningsinstrument, som annars är vanligt inom affärsdrivande företag, ska användas för att effektivisera arbetsmomenten inom offentlig förvaltning (ibid.). Vidare delas förvaltningen in i självstyrande ansvarsenheter som förväntas öka verksamhetens styrbarhet vilket resulterat i att helhetstänket gått förlorat till förmån för den mindre gruppens effektivisering (ibid.). I och med denna effektivisering fokuserar man sedan NPM:s införande på sparsamhet i resursutnyttjandet och handlingsutrymmet och det personliga ansvaret har ökat för chefer på alla nivåer (Johansson m.fl., 2015). Organisationer inom den offentliga sektorn använder sig mer och mer av standardiserade mätmetoder vilket ersätter de professionellas handlingsutrymme, normer och bedömningar (ibid.). Studier gällande införandet av NPM i organisationer visar att chefer och professioners makt- och arbetsfördelning tyder på en deprofessionalisering av socialt arbete (Johansson m.fl., 2015).

4.3 Nyinstitutionalismen och isomorfism

Efter införandet av NPM är organisationer inom den offentliga sektorn alltmer uppdelade i självstyrande ansvarsenheter och man kan tänka sig att arbetet utarbetas och specialiseras utifrån den enhet man tillhör. Dock leder denna avgränsning och specialisering enligt Di Maggio och Powell (1983) till en likformighet, isomorfism, där organisationer liknar varandra

alltmer. Isomorfism är en del av teorin om nyinstitutionalismen. Enligt nyinstitutionalismen bör en organisation följa samhällets normer för hur organisationer inom branschen ska se ut och arbeta snarare än att följa den egna organisationens krav på effektivitet och rationalisering (Johansson, 2015). Inom varje organisatoriskt fält finns alltid en viss likformighet och Johansson (ibid.) tar upp tre homogeniseringsmekanismer där isomorfism visar sig. Den första typen av isomorfism är tvångsmässig isomorfism som syftar till de dokument, beslut, lagar och regler som alla organisationer inom ett fält är tvungna att följa (ibid.). Den andra typen av isomorfism är mimetisk isomorfism vilket innebär att organisationer efterliknar de organisationer som anses framgångsrika (ibid.). Den tredje och sista typen av isomorfism är normativ isomorfism och innebär att organisationer har ett förutsägbart arbetssätt som inte är specifikt för den enskilde organisationen utan för att den uppfattas som självklar inom fältet och ger belöningar till organisationen (ibid.).

Di Maggio och Powell (1983) beskriver hur organisationer blir mer och mer homogena till sin karaktär. Detta tros inte bero på en strävan efter att effektivisera sin verksamhet utan är snarare en effekt av organisationers omorganisering mot mer specialiserade arbetsområden (ibid.). Denna specialisering av organisationer leder till en kontext där medarbetare blir tvungna att hantera den osäkerhet som kan upplevas när man förväntas vara expert på sitt område genom att strukturera sitt arbetssätt på samma sätt som liknande organisationer och enheter gör (ibid.). Organisationens arbetssätt påverkas av andra organisationer som i sin tur påverkas av ytterligare organisationer (Di Maggio & Powell, 1983). Detta kan i sin tur medföra att stora väletablerade organisationer har möjlighet att styra sin omgivning snarare än att anpassa sig till rådande normer (ibid.). När organisationer liknar varandra, på ovan beskrivna sätt, talar Di Maggio och Powell (1983) om att organisatoriska fält uppstår.

Även Lundström (2011) menar att socialarbeters diskretion (d.v.s. professionellas självständighet i utförandet av arbetsuppgifter) minskar då organisationer tenderar att bli alltmer likformiga på grund av regler och ökad statlig kontroll. Samtidigt eftersträvas tydligare regelverk och standardiserade metoder av socialarbetare för att nå upp till de ideal som finns inom socialt arbete (ibid.). Genom att följa riktlinjer slipper socialarbetare stå ensamma i svåra beslut och människor med likartade problem kan förvänta sig lika bedömning (ibid.). Ökade krav på kontroll leder till en hög efterfrågan av regelverk från socialarbeters håll vilket även uppmärksammats inom den svenska kontexten under senare år

(ibid.). Lundström (2011) menar att risken med alltför regelverk inom det sociala arbetsfältet är att fokus flyttas från resultatet av insatserna till hur insatserna utförs. I förlängningen leder detta till att man arbetar efter de lagkrav och förordningar som finns istället för att sträva efter att uppnå ett så bra resultat som möjligt (ibid.). För att förhindra denna regelstyrning som leder till att den professionella självständigheten minskar föreslår Lundström (ibid.) en förbättrad utbildning och fördjupad professionell expertis för socialarbetare.

Personal inom en organisation tenderar att ha/erhålla en likformighet då de statliga utbildningar som finns erbjuder ett liknande utbildningsmaterial (Di Maggio & Powell, 1983). Utbildningar av olika slag har en stor betydelse för en organisations normer, inte minst för organisationens chefer och personal med specialkompetens som ofta är de som deltar på utbildningar och sedan för normer och kunskap vidare till övrig personal (ibid.). En rapport från Universitetskanslersämbetet (2015) visar en negativ trend där kunskap om olika typer av våld glöms bort i människobehandlande utbildningar som t.ex. socionomutbildningar. Detta medför att en likformighet uppstår där våld inte uppmärksammas som problemområde av socialarbetarstudenter. Likformigheten förväntas fortgå trots att det saknas evidens som styrker att isomorfism är positivt för en organisations interna effektivitet (Di Maggio & Powell, 1983). Likformighet kan förklara varför ledande organisationer och personer i ledarställning ofta får sin vilja igenom och missbrukar sin makt samt brister när det kommer till innovativa lösningar (Di Maggio & Powell, 1983). Di Maggio och Powell (1983) tänker sig att det finns mycket att vinna, organisatoriskt, på likformighet. Likväl behövs variation mellan organisationer för att en slentrianmässig homogenitet inte skall infinna sig utan vidare eftertanke (ibid.).

5. Metod

I denna studie används kvalitativ metod där semistrukturerade intervjuer genomförts med sex socialarbetare som arbetar inom socialtjänsten. Nedan följer ett metodavsnitt som redogör för studiens genomförande samt beskriver de steg som genomförts så som undersökningsdesign, urval, databearbetningsmetod samt etiska överväganden.

5.1 Val av metod

Studien är kvalitativ till sin karaktär och genomförs med hjälp av semistrukturerade intervjuer. Då studiens syfte är att undersöka socialarbetares upplevelser, erfarenheter och åsikter gällande arbetet med våld i ungas parrelationer inom socialtjänsten så lämpar sig den kvalitativa metoden bättre än en kvantitativ metod. Kvantitativ metod lämpar sig bättre för att mäta förekomsten av något men inte är lika följsam och flexibel till sin karaktär som den kvalitativa metoden (Bryman, 2011).

Intervjuer kan vara av både kvantitativ och kvalitativ karaktär. De kvantitativa intervjuerna, som är en blandning mellan kvalitativ och kvantitativ metod, har en mer standardiserad intervjuprocess där respondenterna inte har möjlighet att utveckla sina svar (Bryman, 2011). Med detta i åtanke lämpar sig en kvalitativ intervjumetod bättre än en kvantitativ intervjumetod till denna studie då respondenternas uppfattningar och erfarenheter är centrala. Då studien har ett väl avgränsat syfte som berör socialarbetares egna upplevelser behövs en intervjumetod med struktur och förutbestämda teman men samtidigt utrymme nog för respondenten att utforma svaren på sitt eget sätt. Utifrån dessa kriterier har semistrukturerade intervjuer valts som intervjumetod.

5.2 Semistrukturerade intervjuer

Semistrukturerade intervjuer innebär att ett frågeschema upprättas även om utrymme lämnas för eventuella uppföljningsfrågor (Bryman, 2011). Denna intervjumetod möjliggör att respondenten rör sig i olika riktningar då den är relativt fri i sin uppbyggnad och det som eftersöks är respondenternas upplevda erfarenheter (Bryman, 2011). Utifrån studiens syfte och frågeställning har teman och intervjufrågor utformats för att alla intervjuer som genomförs ska följa samma riktning och för att bidra till struktur. Samtidigt bjuder

semistrukturerade intervjuer in till ett mer vardagligt samtal vilket är gynnsamt när man vill utforska respondenters egna erfarenheter, värderingar och synsätt.

5.3 Intervjuguide

En intervjuguide har utformats för att besvara studiens syfte och frågeställning. Syftet och frågeställningen har delats in i tre områden utgör grunden i intervjuguiden och därutöver har varje område specificerade intervjufrågor för att säkerställa att alla respondenter får möjlighet att besvara samma frågor. Slutna frågor har, till största del, uteslutits från intervjuguiden då de enligt Bryman (2011) helst skall undvikas i en intervjuguide då svaren tenderar att bli forcerade. Istället används huvudsakligen öppna frågor som placerats i lämplig ordningsföljd för att samtalet skall flyta så naturligt som möjligt. Efter övervägande beslutades att inleda intervjuguiden med en sluten fråga då ett konkret ja- eller nej svar krävs på frågan. En intervjuguide underlättar även för intervjuarna att vara konsekventa i sitt sätt att ställa intervjufrågorna och utifrån respondenternas tolkningar och svar får sedan individuella följdfrågor ställas (Bryman, 2011).

De områden som behandlas i intervjuguiden är:

- Hur arbetar socialarbetare idag med våld i ungas parrelationer?
- Vilka riktlinjer har socialarbetare att följa när det gäller arbetet med våld i ungas parrelationer?
- Hur anser socialarbetare, inom socialtjänsten, att man bör arbeta med våld i ungas parrelationer?

Intervjuerna med respondenterna föregicks av en testintervju för att identifiera otydligheter och eventuellt känsliga frågor. I slutet av intervjuguiden finns utrymme för respondenten att lägga till egna reflektioner/ information som är av vikt för studien.

5.4 Population och urval

Populationen består av socialarbetare som arbetar inom socialtjänstens barn- och familjeenhet i två svenska kommuner. Intervjuerna spreds över kommungränser då respondenterna kan ha olika riktlinjer och arbetssätt att arbeta efter på respektive socialkontor. Inklusionskriterierna för respondenterna var att de vid intervjutillfället skulle vara anställda vid kommunens barn-

och familjeenhet. Vidare intervjuades socialarbetare med så skilda arbetsområden, inom enheten, som möjligt. De yrkesgrupper, inom socialtjänsten, som finns representerade i denna studie är fältassistenter, familjebehandlare, behandlare på socialtjänstens öppenvårdsmottagning för våld i nära relationer samt socialsekreterare. Hur länge socialarbetaren haft sin anställning är av mindre vikt då studien fokuserar på personliga- samt organisatoriska förutsättningar och uppfattningar. Respondenterna består av fem kvinnor och en man vars ålder varierar mellan 30-59 år. Ålder och kön har inte tagits i beaktan under urvalsförfarandet.

Det första urvalet skedde med hjälp av ett målinriktat urval och för att uppnå en så stor spridning som möjligt på insamlingsmaterialet valdes en stor kommun samt en mindre kommun ut. Tanken med att intervjua respondenter från kommuner av olika storlek är att se om det går att identifiera samband och skillnader mellan hur socialarbetare hanterar våld i ungas parrelationer och kommunstorlek. Med en stor kommun avses en kommun med 50 000 – 200 000 invånare (Sveriges Kommuner och Landsting, u.å). En liten kommun har ett invånarantal som understiger 10 000 (ibid.). Det målinriktade urvalet lämpar sig för att, på ett smidigt sätt, finna respondenter som anses relevanta för studiens frågeställningar (Bryman, 2011). Vid användande av ett målinriktat urval kan studiens resultat vara svårt att generalisera på en hel population (ibid.) dock är studiens syfte inte att generalisera resultatet på hela populationen utan att belysa området våld i ungas parrelationer samt erhålla större kunskap om hur socialarbetare arbetar med problemområdet. När de två kommunerna valts ut mailades en intervjufrågan till respektive kommuns enhetschef samt till de socialarbetare vars mailadresser fanns tillgängliga via kommunens hemsida. I vissa fall återkopplade socialarbetarna och meddelade att de hade möjlighet att delta i studien, vilket även här innebar ett målinriktat urval av respondenter. I andra fall skedde ett snöbollsurval då enhetschefer och andra socialarbetare förmedlade kontakten vidare. Ett snöbollsurval innebär att respondenter förmedlar kontakten vidare till andra potentiella respondenter (Bryman, 2011).

All kontakt med respondenterna har förts via SMS eller mail där tid och plats för intervjuerna bestämts. Respondenterna har själva fått bestämma tid och plats för intervjuerna utifrån de tidsramar som varit möjliga för studiens genomförande. Innan intervjuerna påbörjats har respondenterna fått ta del av ett informationsbrev som berör bl.a. studiens innehåll, anonymitet, frivilligt deltagande och information om offentlig publicering.

5.5 Datainsamlingsmetod

Vid första mailkontakten fick respondenterna själva ge förslag på tid och plats för intervjuerna. Fem av respondenterna föreslog att intervjuerna skulle ske på deras kontor och den sjätte intervjun ägde rum i respondentens eget hem på begäran av respondenten själv. Innan intervjuerna påbörjades delades ett informationsbrev (bilaga 2) ut till respondenterna där studiens innehåll samt ramarna för deltagandet beskrivs.

Samtliga intervjuer spelades in, för att underlätta senare transkribering, samt för att intervjuerna ska kunna ha fokus på det som sägs i intervjusituationen istället för att fokusera på att föra anteckningar. Att spela in intervjuer är fördelaktigt då man lätt kan fånga upp nyanser i respondenternas svar samt uppmärksamma uttryck som kan vara av speciell betydelse för studien (Bryman, 2011). Intervjuerna genomförde fyra av intervjuerna tillsammans och delade upp intervjufrågor mellan varandra. Uppföljningsfrågor ställdes av båda intervjuerna efter behov och samtalen hade ett bra flyt tack vare intervjuguiden som utgjorde grunden för samtalen. I slutet av varje intervju tillfrågades respondenterna om de hade något att tillägga som var av vikt för studien. Den femte och sjätte intervjun genomfördes av enbart en intervjuare då det av praktiska skäl var svårt att finna ett tillfälle då respondent och båda intervjuerna hade möjlighet att delta. Samtliga intervjuer pågick under ca 30 minuter och inga störande moment inträffade under tiden. Bryman (2011) beskriver att en lugn miljö utan störande moment är av vikt för att intervju- och inspelningens kvalitet inte ska påverkas negativt.

5.6 Databearbetning och analys

Tematisk analys användes som analysmetod för att analysera den insamlade datan. Enligt Bryman (2011) är tematisk analys den metod som oftast används när det kommer till kvalitativa studier. Den begränsade tidsramen var en bidragande faktor till att tematisk analys användes som analysmetod då den är mindre tidskrävande än många andra metoder.

Tematisk analys innebär enligt Bryman (2011) att man läser den transkriberade datan noggrant ett flertal gånger för att identifiera teman och subteman som återkommer i intervjumaterialet. När det insamlade materialet transkriberats, genom att intervjuerna skrivits ut ordagrant för hand, utkristalliserades ett antal överordnade teman och så småningom även subteman. Samtliga subteman tilldelades sedan en färg och det transkriberade materialet

färgkodades för att finna likheter och/eller skillnader i materialet. I analysavsnittet presenteras respondenternas svar i form av citat som sedan analyseras och presenteras utifrån studiens teoretiska tolkningsram. Se bilaga 4 för exempel på hur kodningen genomfördes.

5.7 Metodologiska reflektioner

I detta avsnitt förs en diskussion kring studiens tillförlitlighet och äkthet samt reflektioner kring den metod som valts för att genomföra studien.

5.7.1 Tillförlitlighet och äkthet

Bryman (2011) menar att begreppen validitet och reliabilitet, som används inom kvantitativ forskning, är ifrågasatta av kvalitativa forskare då man inte avser att mäta förekomsten av något i en kvalitativ studie. Då syftet med denna studie är att få kunskap om hur socialarbetare inom socialtjänsten arbetar, och vill arbeta, med våld i ungas parrelationer och alltså inte avser mäta förekomsten av något så lämpar sig begreppen tillförlitlighet och äkthet bättre när gäller att bedöma denna studies kvalitet.

Tillförlitligheten består av fyra delkriterier som är trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet och en möjlighet att styrka och konfirmera (Bryman, 2011). För att uppnå trovärdighet i en studie är det av vikt att en så sann bild av empirin som möjligt presenteras och respondenterna bör därför ges möjlighet att bekräfta att forskaren uppfattat respondenten korrekt (ibid.). Denna studies trovärdighet styrks av att respondenterna citerats ordagrant och därmed inte omtolkats av studieförfattarna. Överförbarhet syftar till att på ett tydligt och ingående sätt beskriva hur undersökningen gått tillväga för att utomstående skall kunna se hur pass överförbara resultaten är till en annan miljö och population (Bryman, 2011). Då denna studie delvis undersöker personliga värderingar och åsikter så är det inte aktuellt att kunna överföra resultatet på en större population utan avsikten med studien är att erhålla en större kunskap om hur socialarbetare inom socialtjänsten arbetar, och vill arbeta med, med våld i ungas parrelationer. Pålitlighet uppnås genom att studiens alla steg redovisas på ett tydligt sätt så att det blir enkelt för läsaren att följa undersökningens olika faser (ibid.). Då detta har varit en utgångspunkt när denna studie författats uppfyller studien kriterierna för en god pålitlighet. Dessutom finns ett kodningsschema bifogat som en bilaga för att läsaren ska ha möjlighet att följa kodningens gång (se bilaga 4). För att styrka och konfirmera studien har författarna intagit en så objektiv ställning som möjligt och diskuterat värderingar och förförståelse med

varandra. Ingen av författarna upplever sig ha någon förförståelse för hur socialarbetare arbetar med våld i ungas parrelationer, dock är studieförfattarna medvetna om att värderingar och förförståelse kan finnas omedvetet. Även Bryman (2011) menar att en fullständig objektivitet inte är möjlig att uppnå men att forskaren bör tydliggöra att denne är medveten om sina värderingar och inte utgått ifrån dessa i sin studie.

Äkthet i kvalitativa studier uppnås genom att undersökningen redovisar en rättvis bild av respondenternas olika åsikter och uppfattningar samt leder till en positiv förändring för respondenter och/eller forskaren (Bryman, 2011). Vid bearbetningen av den insamlade datan har tid lagts på att noggrant återspegla respondenternas svar från intervjuerna utan att göra en subjektiv tolkning. Genom att belysa våld i ungas parrelationer kan förhoppningsvis socialarbetare och de organisationer de arbetar inom medvetandegöra det ökande samhällsproblemet och i bästa fall leder detta till att fler unga kan få hjälp.

5.7.2 Reflektioner kring vald metod

Det har inte varit helt problemfritt att finna respondenter till studien då många tillfrågade inte svarat på den förfrågan de fått. Efter vissa påtryckningar valde sex respondenter från olika arbetsfält inom socialtjänsten att delta. Målsättningen inför studien var att intervjua ca fem till sex respondenter från olika arbetsfält vilket uppnåddes. I efterhand upplevs de respondenter som deltog i studien optimala för undersökningen då det fanns en stor spridning mellan vilka fält de arbetade med inom området socialt arbete med barn och unga. Med tidsramen för studien i åtanke upplevs sex intervjuer som tillräckligt många, dessutom upprepas många teman och subteman från de olika intervjuerna vilket innebär att en viss mättnad uppstår.

Då fyra av sex intervjuer genomfördes av båda uppsatsförfattarna säkerställdes att intervjufrågorna formulerades på ett liknande sätt vilket underlättade analysen då svaren blir enkla att jämföra med varandra. Analysen underlättades även av intervjuguiden då den gav struktur och hjälpte intervjuerna att ställa uppföljningsfrågor inom ramen för de teman som behandlades. Det är möjligt att de två intervjuer som endast genomförts av den ene studieförfattaren får ett utfall som skiljer sig från de intervjuer som genomfördes av båda studieförfattarna, inte minst då respektive studieförfattare genomfört varsin intervju på egen hand. Andra faktorer som kan ha påverkat utfallet är den personliga kemin mellan intervjuare och respondent. Å andra sidan kan en ojämn maktbalans uppstå vid en intervjusituation med

två intervjuare men endast en respondent. En fördel med att vara två intervjuare är att fler tolkningar kan göras och det kan bjuda in till fler uppföljningsfrågor än om endast en intervjuare finns närvarande. Analysarbetet kan dock dra fördelar av att endast den ene studieförfattaren närvarat vid en intervju då den studieförfattare som ej deltagit vid intervjutillfället troligtvis har en större objektivitet inför det respondenten berättar. Då intervjuarna har privat kontakt med två utav respondenterna är det möjligt att det i viss mån påverkar kvaliteten på intervjun. Objektiviteten kan påverkas negativt då tolkningar av datan kan variera beroende på vilken relation intervjuaren har till respondenten. Trots att detta övervägts har dessa respondenter ändå valts ut med hjälp av det målinriktade urvalet då de ansetts lämpliga för studiens syfte. I efterhand bedöms att den personliga relationen mellan intervjuare och respondent inte har påverkat studiens objektivitet och kvalitet negativt. Studieförfattarna har dock varit medvetna om att faktorer som dessa kan påverka studiens resultat negativt.

Samtliga respondenter har själva föreslagit plats för intervju vilket ledde till att fem intervjuer genomfördes på respondentens arbetsplats medan en intervju genomfördes i respondentens hem. Även om det kan antas att alla respondenter känner sig trygga på den plats de valt för intervjun så är det möjligt att de besvarar frågor på olika sätt beroende på om de är i tjänst och representant för sin organisation eller om de är civila i sitt hem.

6. Etik

Vad gäller de etiska aspekterna så har en etisk egengranskning genomförts (se bilaga 3). Resultatet visade inte på några etiska hinder för studiens genomförande och därmed krävs inget godkännande från den etiska nämnden. Även om våld i ungas parrelationer är ett känsligt ämne som dessutom rör unga personer bedöms studien ändå vara etiskt försvarbar då det är yrkesverksamma socialarbetare som skall intervjuas om deras arbete och åsikter. Dock kommer hänsyn att tas till de etiska principer som gäller för svensk forskning.

De fyra etiska principer som gäller för svensk forskning är informations-, samtyckes-, konfidentialitets- samt nyttjandekravet. Informationskravet syftar till att forskaren informerar respondenterna om att deltagandet i studien är frivilligt och att de när som helst kan avbryta sitt deltagande, vidare skall även studiens syfte förmedlas på ett tydligt sätt (Bryman, 2011). För att möta informationskravet har ett informationsbrev förmedlats till samtliga respondenter (se bilaga 2) innan intervjun ägt rum för att de ska vara införstådda med vilka rättigheter de har. I och med informationsbrevet har samtyckeskravet uppnåtts då det behandlar respondenternas rätt att själva bestämma om sin medverkan. Då ingen minderårig intervjuats har inget samtycke från vårdnadshavare varit nödvändigt. Enligt konfidentialitetskravet skall alla personuppgifter som rör respondenter behandlas med största möjliga försiktighet för att uppgifterna inte skall röjas för obehöriga (Bryman, 2011). Det inspelade materialet har därför förvarats inlåst innan det transkriberats, dessutom har respondenterna avidentifierats så snart intervjun varit över och istället erhållit ett nummer så som Ip 1, Ip 2 o.s.v. I informationsbrevet upplystes respondenterna även om nyttjandekravet, det vill säga att intervjumaterialet endast kommer att användas till denna studie och inte föras vidare i andra syften.

Bryman (2011) menar att de vanligaste brott som begås mot de etiska principerna innebär skada mot respondenter, att det förekommer brist på samtycke, inkräktande på respondenters privatliv eller att någon form av bedrägeri eller undanhållande av viktig information förekommer. Då denna studie berör respondenters arbetsliv har studien inte närmat sig någon respondents privatliv, inte heller har studien tjänat något på att undanhålla viktig information från respondenterna. Istället har de två första punkterna noga övervägts för att inga tveksamheter kring de etiska principerna skall uppstå.

7. Resultat och analys

I detta avsnitt presenteras studiens resultat genom det empiriska material som samlats in. De överordnade teman *fråga om våld*, *organisatoriska förutsättningar* och *utmaningar* följs av underrubriker som motsvarar de subteman som framkommit vid tematiseringen. Det som framkommit vid intervjutillfällena kommer att redogöras för genom att respondenterna citeras. Respondenterna kommer i detta avsnitt att benämnas som "Ip 1", "Ip 2", "Ip 3" o.s.v. Varje tema kommer löpande att analyseras utifrån den teoretiska tolkningsram som tidigare presenterats. Delar av studiens tidigare forskning kommer att kopplas till resultatet i detta kapitel. Dock kommer de huvudsakliga kopplingarna till studiens tidigare forskning att göras i kapitel åtta, diskussion och slutsatser.

7.1 Presentation av intervjupersonerna

Som tidigare behandlats består studiens respondenter av sex socialarbetare som arbetar på socialtjänstens barn- och familjeenhet i två svenska kommuner. Inklusionskriterierna för respondenterna var att de vid intervjutillfället var anställda vid kommunens barn- och familjeenhet, utan krav på hur länge respondenten varit anställd på arbetsplatsen. Socialarbetarna som intervjuades arbetar inom så skilda arbetsområden, inom barn- och familjeenheten, som möjligt. Respondenterna är i åldrarna 30-59 år och arbetar som fältassistenter, familjebehandlare, behandlare på socialtjänstens öppenvårdsmottagning för våld i nära relationer samt socialsekreterare.

7.2 Fråga om våld

Under analysarbetet med detta överordnade tema har två subteman vuxit fram vilka är *misstanke om våld* och *kunskap*.

7.2.1 Misstanke om våld

Socialarbetare bör ha kunskap om våld i ungas parrelationer vilket införskaffas bäst genom att kontinuerligt medverka på utbildningar som berör ämnet (Moultrie King, Smith Hatcher & Bride, 2015). Med hjälp av den kunskap som socialarbetare förvärvat under utbildningar blir de förberedda på att bemöta, och ta emot, information om våld som förekommer i ungas relationer (ibid.). Dock skiljer det sig åt hur denna studies respondenter bemöter unga med frågor kring huruvida våld förekommer i deras parrelationer och vissa av respondenterna

upplever en osäkerhet kring hur de ska ställa frågan. En av respondenterna frågar de unga med en direkt fråga om de utsätts för, eller utsätter sin partner för, någon form av våld då hen menar att vuxna måste våga lyfta ämnet för att de unga ska ha mod att tala om problemområdet.

Absolut frågar jag om de är utsatta för våld. Här måste de kunna prata om våld (Ip 1).

Några av respondenterna menar däremot att de frågar först när misstankar föds om att våld förekommer i en parrelation eller när respondentens kollegor påtalar misstanke. De upplever att arbetsalliansen kan hämmas om man ställer alltför personliga frågor till en klient utan att ha någon grund för dessa.

Nej jag frågar inte... Men självklart är det så att jag misstänker, eller upplever eller träffar någon ungdom som uppvisar tendenser så... Eller om de har ett behov av att prata där man misstänker våld så ställer jag ju frågan (Ip 4).

En respondent talar om svårigheten med att vara lyhörd inför klienten samtidigt som uppdragsbeskrivningen måste vara det som leder arbetet. Om inga misstankar finns, från socialarbetarens sida, kommer inte heller frågan om våld att ställas. Att arbeta på uppdrag kan vara en trygghet då socialarbetare genom att följa riktlinjer slipper vara ensam ansvarig i svåra frågor och beslut. Denna studies resultat tyder på att socialarbetare ibland väljer att lägga utredningsansvaret på sina kollegor och litar till dessa kollegors förmåga att upptäcka tecken på att våld förekommer. Det kan tänkas bero på, det allt mer vanliga, införandet av New Public Management (NPM) i organisationer som skett under senare år. NPM innebär att organisationer delas in i självstyrande ansvarsenheter med syftet att öka verksamhetens styrbarhet vilket kan innebära att organisationers interna- och externa samverkan går förlorad då man ser till den mindre gruppens effektivisering framför helheten (Johansson, Dellgran & Höjer, 2015). Socialarbetare kan därför välja att inte utnyttja sitt handlingsutrymme till fullo för att ha ”ryggen fri” ifall någon har åsikter om huruvida ärendet har hanterats på ett lämpligt sätt eller inte. Denna uppdelning inom en organisation kan leda till att socialarbetare inte anser sig ansvariga för att fråga om våld i ungas parrelationer. Om inte socialarbetare känner ett ansvar för att fråga om våld förekommer, vem ska då göra det? En konsekvens av att socialarbetare underlåter sig att ställa frågan är att det kan bli svårt att fånga upp de unga som utsätts för våld i sin parrelation.

Ja, jag har frågat om våld när jag har fått det på uppdrag för att vi får ju ett väldigt tydligt uppdrag i vårt arbete och då har jag kanske haft det på mitt uppdrag att jag ska prata om just det annars så

(paus) skulle jag liksom misstänka något så skulle jag så klart ställa frågan också. Men det är ju inte upp till oss att bestämma vad som ska göras (Ip 2).

En finkänslighet finns mellan socialarbetare som samverkar mellan olika arbetsfält vilket även kan vara en anledning till att vissa socialarbetare väljer att avsäga sig sitt handlingsutrymme. Man vill inte gärna kliva in på en kollegas arbetsområde då man har tilltro till att ansvariga kollegor gjort en bättre bedömning samtidigt som man inte vill trampa någon på tårna. Endast en respondent har som rutin att fråga unga om de blir utsatta för, eller utsätter sin partner för, våld medan övriga respondenter frågar först vid tydliga tecken på att våld förekommer. En observation som gjorts är att den respondent som vågar ta initiativ till att fråga om, och driva arbetet med, våld även är den respondent som har störst kunskap om våld som fenomen rent generellt. Detta ger tyngd åt Moultrie Kings m.fl. (2015) forskning som tyder på att kunskap om våld i ungas parrelationer leder till handlingskraft då det ger socialarbetare trygghet i hur de ska bemöta sina klienter på bästa sätt. Samtidigt påpekar Lundström (2011) att regelverk och riktlinjer är positiva i den bemärkelsen att socialarbetare slipper stå ensamma i svåra beslut genom att följa dessa. Att kunna tala om våld i ungas parrelationer med chefer och kollegor samt ha riktlinjer att arbeta efter tros ge en ökad trygghet för socialarbetare att närma sig utforskade områden där de ännu inte skaffat sig så stor kunskap. Även om socialarbetare kan känna sig betydelselösa och uppleva vanmakt inför att förändra en organisatorisk struktur så är det av vikt att de är medvetna om att deras agerande, motiv och drivkrafter kollektivt kan utgöra en makt som har möjlighet att påverka och förändra (Dellgran, 2015).

7.2.2 Kunskap

Våld belyses sällan som ett samhällsproblem i socialarbetares grundutbildningar vilket innebär att vidareutbildningar är nödvändiga för att få en förståelse för våld som fenomen (UKÄ, 2015). Det framkommer i studien att ingen av respondenterna har någon kunskap med sig från sin grundutbildning som specifikt rör våld i ungas parrelationer, dock har de respondenter som arbetar regelbundet med våld i parrelationer läst kurser gällande detta via högskolor. Samtliga respondenter deltar regelbundet på kortare utbildningsdagar och föreläsningar gällande våld på en mer generell nivå.

Om jag säger så här, jag har mest läst mycket om våld i nära relationer och jag har läst femton högskolepoäng om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. En utbildning i ATV (alternativ till våld) och barn som blivit utsatta för våld eller bevittnat våld, våld mot kvinnor och män som utövar våld och jag ser ju (suck) ingen skillnad mellan våld i ungas relationer som i äldres relationer. Våldet är ju liksom detsamma (Ip 1).

I och med de nya webb utbildningarna som delvis rör våld i ungas parrelationer får socialarbetaren möjlighet att på egen hand söka mer information. Denna typ av utbildning lägger ett stort ansvar på socialarbetaren att själv ansvara för sitt kunskapsinsamlade. En förutsättning för att socialarbetare ska kunna leva upp till detta ansvar är att organisatoriska förutsättningar, som exempelvis tid, ges från arbetsgivaren.

Ja, det är väl genom kurser på högskolan och då är det högskolan tillsammans med länsstyrelsen. Jag har ju gått utbildningar i FREDA och Patriark och så och så är det olika konferensdagar. Som i måndags var vi på konferens igen och det är ofta heldagar då och då får man tips på var man kan kolla vidare och det är mycket webb utbildningar (Ip 3).

Universitetskanslersämbetet (2015) påpekar att avsaknaden av utbildning inom området våld är en stor brist vid högskolor och universitet som utbildar människobehandlande professioner. Även om några respondenter deltagit på kortare dagsutbildningar känner de att de saknar kompetens inom våld i ungas parrelationer då detta inte är ett belyst problem varken på de utbildningar de gått eller inom deras verksamheter. De respondenter som inte kommer i kontakt med våldsutsatta på regelbunden basis anser sig inte kompetenta nog att arbeta med våld överhuvudtaget. Den lilla kunskap om våld som de samlat på sig under kurser tenderar att falla bort då man inte följer upp det man lärt sig inom arbetsgruppen. Detta kan antas påverka den interna effektiviteten negativt då man arbetar som man alltid gjort vilket organisationens utveckling blir lidande av.

Man skulle ju behöva prata mer om allt man lär sig på utbildningar i sin arbetsgrupp... Som det är nu åker någon av oss iväg på föreläsning då och då men det är sällan resten av gruppen får ta del av det man lär sig. Det blir ju liksom bortkastat när vi inte gör något mer med det (Ip 6).

Ofta är det chefer och personal med specialkompetens som deltar på kortare kurser kring våld för att sedan dela med sig av införskaffade normer och kunskaper (Di Maggio & Powell, 1983) vilket enligt denna studies respondenter sällan blir av i praktiken. De respondenter som innehar spetskompetens inom området våld delar sällan med sig av sin kunskap till övrig personal inom organisationen vilket uppmärksammas i citatet ovan av Ip 6 och kan ses som ett bristande organisatoriskt stöd.

En av respondenterna har svårt att sätta ord på om hen har någon kunskap om våld i ungas parrelationer överhuvudtaget. Man talar helt enkelt inte om denna typ av våld på respondentens arbetsplats.

Oj gud vad svårt att säga var jag har fått min kunskap ifrån. Jag tror att jag nog har... Ja... det är ingenting man pratar om. Om jag ska vara ärlig. Alltså i mitt arbete pratar man inte om våld i ungas parrelationer eller hur vanligt det må vara att unga utsätter varandra för våld (Ip 4).

Citaten ovan visar på att kunskap om våld i ungas parrelationer inte är något konkret som lärs ut via kurser, på högskolor och universitet, eller genom organisationer utan är kunskap som socialarbetare själva får inhämta från närliggande områden. Detta bekräftas av Di Maggio och Powell (1983) som påpekar att de statliga utbildningar som finns erbjuder ett liknande utbildningsmaterial. Detta kan förklara varför okunskap om våld är något utmärkande för de flesta yrkesverksamma inom socialt arbete. Vidare menar Di Maggio och Powell (1983) att utbildningar har en inverkan på organisationers normer och därför påverkar vad man, inom organisationen, väljer att arbeta med och vad som bedöms vara viktigt att arbeta med. Denna onda cirkel, där utbildningar berör aktuella arbetsområden och aktuella arbetsområden påverkas av forskning och vad man lär sig på utbildningar, är en bidragande faktor till att våld är ett relativt outforskat område även inom organisationer som bedriver socialt arbete.

7.3 Organisatoriska förutsättningar

Under analysarbetet med detta överordnade tema har två subteman vuxit fram vilka är *organisatoriskt stöd* och *arbetsrutiner*.

7.3.1 Organisatoriskt stöd

Samtliga av denna studies respondenter upplever att de saknar ett organisatoriskt stöd på sin arbetsplats gällande våld i ungas parrelationer. Några respondenter berättar att deras organisation arbetar med våld i olika former men inte specifikt gällande unga. Fortbildning är en typ av organisatoriskt stöd som Ip 1 efterfrågar, men som uteblivit, och därför har respondenten tagit eget initiativ till fördjupning inom ämnet våld.

Ser vi något intressant som vi liksom känner att vi behöver komplettera med så tar vi självklart upp det med chefen. Nu är det ju en väldigt känslig tid i socialtjänsten, då det ska sparas så mycket pengar, så det är väldigt strikt med vad vi ska få gå på för utbildningar (Ip 1).

I dagsläget är det många organisationer inom det sociala arbetsfältet som lyder under en normativ isomorfism. Detta innebär enligt Johansson (2015) att organisationen arbetar på ett förutsägbart sätt för att det anses självklart inom fältet trots att det inte alltid är det mest gynnsamma för verksamheten. Denna typ av isomorfism är vanlig inom organisationer där New Public Management införts trots att det inte känns självklart då självstyrande

ansvarsenheter och likformighet kan upplevas som varandras motsats. Precis som Ip 1 beskriver är sparkrav och effektivisering ofta en konsekvens av NPM men trots en effektivisering av verksamheten där organisationen delas upp i mindre självstyrande enheter så menar Johansson (ibid.) att enheter ändå måste likna varandra för att inte sticka ut från de normer som finns inom fältet och samhället i stort. En konsekvens av denna likformighet är att det klientorienterade förhållningssättet går förlorat.

Inget organisatoriskt stöd erbjuds självmant från de arbetsgivare som respondenterna är anställda hos. Ip 5 beskriver att hjälp och stöd från sin organisation får man först när man påtalar att det finns ett behov av detta. Organisationen introducerar inte nya arbetssätt eller erbjuder utbildningar utan att socialarbetarna själva har identifierat en lucka som behöver fyllas för att de ska kunna utföra sitt arbete korrekt.

Jag skulle kunna tänka mig att om jag hamnar i en situation där jag behöver hjälp från min arbetsgivare så skulle hen se till att jag fick någon form av hjälp. Vad det skulle kunna vara kan jag inte svara på för utbildningar har vi inte diskuterat och vi har inte tagit fram några riktlinjer som vi ska jobba efter. Så det är ingenting vi har talat om överhuvudtaget faktiskt, det finns ju luckor. Jag känner mig trygg med att jag får hjälp om jag frågar men det är ingenting som erbjuds av sig själv (Ip 5).

Trots att föregående citat pekar på att respondenten känner stöd ifrån sin chef om något skulle uppstå så menar andra respondenter att det är svårt att få stöd i något som inte uttalat existerar som fenomen. Det organisatoriska stöd som främst efterfrågas är kunskap kring området våld i ungas parrelationer då respondenterna inte känner sig trygga med att själva driva frågan. Studiens resultat kan tolkas som att socialarbetarna väntar på att deras respektive organisation ska lyfta frågan medan organisationerna väntar på att samhällets normativa värderingar ska efterfråga ett systematiskt arbete med våld i ungas parrelationer.

Organisationen kan ju börja med att uppmärksamma våld i ungas parrelationer och man måste liksom medvetandegöra det och se att det existerar som ett problem... Som personal behöver man ju få kunskap om hur man ska hantera det och belysa området (Ip 4).

Genom att organisationer följer samhällets normer för vilka områden branschen bör arbeta med undviks negativa sanktioner från omgivningen (Johansson, 2015). För att komma ifrån en isomorfism där organisationer inom samma fält arbetar på samma sätt, och därmed hämmar utvecklingen inom arbetsfältet, krävs att chefer och socialarbetare tar sitt ansvar och lyfter frågor de kommer i kontakt med även då de inte är sanktionerade av samhället. Sammanfattningsvis är det primära att organisationer uppmärksammar våld i ungas

parrelationer som ett samhällsproblem för att sedan erbjuda konkret kunskap i ämnet till de socialarbetare som arbetar med ungdomar.

7.3.2 Arbetsrutiner

Genomgående saknar respondenterna arbetsrutiner som är utformade för våld i ungas parrelationer. Endast en respondent kunde tydligt beskriva hur denne går tillväga när hen får kännedom om att våld förekommer i en ung parrelation.

Jag kan ta ett exempel. Det är oftast föräldrar som vänder sig hit när deras barn blir utsatta för våld i en relation och då har vi ett informationssamtal med föräldrarna om vad våld är och vilka typer av våld som finns ... Sedan erbjuder vi såklart ungdomen en tid också för att komma hit och prata. Bägge ungdomarna såklart fast var för sig. Sedan kartlägger vi våldet, är det fysisk, psykiskt eller sexuellt? Oftast är det mycket kontroll i de här unga parrelationerna. Efter kartläggningen så kommer vi gemensamt överens om vad man kan erbjuda att jobba vidare med och vad ungdomen vill jobba vidare med. Här jobbar vi efter en speciell modell som har grundprinciper men arbetet däremellan är individuellt och avslutas alltid med ett uppföljningssamtal (Ip 1).

Citatet ovan visar att Ip 1 känner sig trygg i hur hen ska agera och gå tillväga när våld uppdagas i ungas parrelationer då det finns konkreta riktlinjer utarbetade för hur våld hanteras på dennes arbetsplats. Detta gäller dock våld i en parrelation rent generellt och har inga särskilda anpassningar för ungas parrelationer. Ip 1 har själv byggt upp verksamheten, med hjälp av kollegor, efter att den organisation de arbetar i initierat att en enhet som hanterar just våld ska finnas inom förvaltningen. Denna frihet upplevs av Ip 1 som förtroendeingivande då det ger möjlighet till handlingsutrymme.

Ja, vi har fått bygga upp allt själva från grunden. Allt från riktlinjer till vilka modeller vi ville ha... Det känns ju kul att själv ha fått vara med och ta fram det man sen jobbar med (Ip 1).

Ip 1 som till största del arbetar självständigt, och trivs med att utveckla verksamheten, uppskattar det handlingsutrymme och förtroende hen fått från ledningen. Dellgran (2015) menar att socialarbetares vidareutbildning och kunskap är viktiga faktorer i organisatoriska utvecklingsfaser. Kanske kan den upplevda förkunskapen inom området våld i ungas parrelationer vara en bidragande faktor till hur mycket handlingsutrymme som efterfrågas?

Flera av respondenterna känner inte till några rutiner gällande våld och upplever inte heller att det ligger i deras arbetsuppgifter att hantera frågor som rör våld i ungas parrelationer om de inte har dessa uppgifter på sitt uppdrag. Även om de ser på våld i ungas parrelationer som ett allvarligt problem så har de svårt att se sitt ansvar i arbetet kring hanteringen av detta våld. Då

en viss osäkerhet finns kring hur man bemöter ungas våld kan det vara enklare att lägga tillbaka problemet till den man finner ansvarig för området.

Jag har ju inget ansvar... Jag ska ju bara göra mitt uppdrag så att det är ju mer socialsekreterarna som jobbar mer med den här biten att komma ur ett våldsamt förhållande och sånt... Ja, jag vet inte riktigt hur jag skulle gå tillväga. Förutom om det gäller barn. Då har jag ju skyldighet att anmäla det vidare (Ip 2).

Ip 2 betonar att hen inte har något ansvar när det gäller våld i ungas parrelationer och hänvisar istället till en annan enhet inom organisationen som implicit fått det ansvaret tilldelat sig. Detta resultat kan kopplas samman med nyinstitutionalism och isomorfism så till vida att ökade krav på kontroll leder till en hög efterfrågan på riktlinjer vilket Lundström (2011) anser vara riskabelt då socialarbetarnas fokus flyttas från ett gott resultat av insatser till hur insatserna utförs. Istället för att sträva efter att uppnå goda resultat i arbetet så blir det primära att följa riktlinjer och arbeta på samma sätt som andra enheter och organisationer gör.

Genomgående finns inga riktlinjer gällande våld i ungas parrelationer utan de rutiner man arbetar efter gäller främst våld i nära relationer, eller våld mot barn, som i de flesta fall initieras av organisationens chefer och ledning. En osäkerhet finns även, bland respondenterna, kring vem som har ansvaret för att initiera riktlinjer och rutiner samt introducera dessa för de anställda inom organisationen. Detta tyder på att det kan finnas en osäkerhet, bland socialarbetare, kring vilka faktiska rutiner och riktlinjer som finns att tillgå inom organisationerna.

Jag skulle ju tro att det finns en pärm inom kommunen med en flik där det står hur man arbetar med våld i ungas parrelationer eller bland unga mer generellt. Men här på min arbetsplats finns ingenting (Ip 6).

Inom en annan organisation har chefen identifierat behovet av ett systematiskt arbete kring våld och initierat arbetsrutiner tillsammans med socialarbetarna på arbetsplatsen. Ip 3 upplever det som en trygghet att chefen är involverad i att utveckla riktlinjer då det blir mer legitimt att lägga tid på arbetet med våld om det är initierat av chefen.

Det är av IFO-chef som arbetsrutinerna kring våld initieras och så klart utifrån lagen. Vi har gjort rutinerna tillsammans med chefen så vi har också varit delaktiga (Ip 3).

En respondent är dock osäker på hur riktlinjerna har kommit till. Det tyder på att det saknas tydlighet från ledningen kring vilka dokument som skall följas och hur de arbetas fram.

Ja, jag skulle ju kunna tänka mig att det är Socialstyrelsen som initierar riktlinjer att arbeta efter. Eller om det är på mer lokal nivå det vet jag faktiskt inte. Det är ju Socialstyrelsen som ska se på den senaste forskningen och bestämma riktlinjer och vilka områden vi ska jobba med inom socialtjänsten... Så ja det borde vara Socialstyrelsen men jag vet inte hur de ser ut och var de finns (Ip 5).

Det kan finnas en fara med att ha en alltför stor tilltro till Socialstyrelsens arbete med att ta fram riktlinjer och definiera samhällsproblem. Socialarbetare måste själva ta ett ansvar för att identifiera vilka typer av rutiner och riktlinjer som de finner nödvändiga för att genomföra sitt arbete på ett så bra sätt som möjligt. Fyra av sex respondenter efterfrågar ett större organisatoriskt stöd när det gäller riktlinjer och rutiner att ha som utgångspunkt i sitt arbete. Dellgran (2015) menar att organisatoriska regleringar så som lagar och förordningar är nödvändiga för att socialarbetare ska kunna genomföra ett bra jobb samtidigt som de hämmar socialarbetarnas handlingsutrymme. Även om ett stort handlingsutrymme generellt är något som efterfrågas bland socialarbetare är tendensen bland respondenterna i denna studie snarare att de trivs med ett begränsat handlingsutrymme då det kan upplevas mindre ansvarsfyllt att arbeta på uppdrag. Genom att utveckla regleringar och förordningar, på det sätt Dellgran (2015) diskuterar ovan, behöver inte socialarbetare stå ensamt ansvariga i svåra beslut och ärenden. Samtidigt erhåller de kunskap och rutin som de skulle gått miste om ifall de sett någon annan ansvarig för frågor som upplevs obekväma att hantera.

Även i de fall rutiner finns utarbetade råder en osäkerhet bland respondenterna kring vilken/vilka arbetsgrupp/er som skall arbeta med våld i ungas parrelationer. En av respondenterna resonerade kring möjligheten att utse en specifik arbetsgrupp som arbetar med våld i ungas parrelationer och på så sätt samlar på sig kunskap om hur man ska närma sig problemområdet på bästa sätt. Detta föreslås kunna genomföras av en redan befintlig arbetsgrupp som då får arbeta med att tillskansa sig kunskap om våld i ungas parrelationer samt driva och uppmärksamma området. En risk med att differentiera olika ansvarsenheter är enligt Johansson, Dellgran och Höjer (2015) att helheten går förlorad när viktig kunskap stannar inom en mindre enhet.

Man behöver titta på vilka är det som jobbar med unga och den formen av problem. Och då blir det framförallt familjehandlarna tänker jag men även de som håller på med utredning. Att öka deras kompetens kring vad som händer med unga som är i en parrelation som utsätts för våld och hur man jobbar med det. Att man utformar handlingsplaner och vilket stöd man kan få som ung (Ip 4).

För att kunna arbeta med våld inom ungas parrelationer påpekar respondenterna att tydliga riktlinjer krävs för att socialarbetare ska veta vad effekterna av våld blir, hur de yttrar sig och hur man hanterar detta rent praktiskt.

Man behöver alla delar för att förstå. Vi vet ju vad våld gör, det har man ju forskat om och man har kommit fram till och vet vad som händer med barn som bevittnat våld till exempel. Men vad händer med unga flickor och pojkar som är i en relation där det ständigt förekommer våld? Det behöver man ju få veta mer om och också veta hur man ska tänka om det tror jag (Ip 6).

En annan aspekt som framhålls är vikten av ett gott förebyggande arbete med ett tydligt syfte och mål för det våldspreventiva arbetet. Ungdomsstyrelsen (2014) påpekar att socialarbetares roll sällan uppmärksammas när man talar om våld i ungas parrelationer inom svensk kontext. Fokus ligger istället främst på mans- och tjejmottagningar och deras preventiva arbete som ofta bedrivs i skolor (ibid.). Ip 3 talar om att förebyggande arbete bör bedrivas inom ramen för skolan men lyfter även vikten av att socialarbetare arbetar förebyggande på fältet. Här syns tendenser som lyfts i tidigare subteman gällande New Public Management där socialarbetare har en benägenhet att se andra enheter som ansvariga för det preventiva arbetet med våld i ungas parrelationer, inte bara inom den egna organisationen utan socialarbetare har även en tendens att lägga ansvaret på andra instanser som t.ex. skolan.

Mer preventivt arbete behövs. Vi får veta om våldet alldeles för sent, det är bättre att vi får ut och informera eller... någonting. Så att det blir mer preventivt. Våldet brukar ha varit väldigt grovt innan man larmar så jag tror att man skulle behöva börja redan på högstadiet med information om vart man får hjälp och vart man kan vända sig. Mycket respekt- och ansvarsfrågor borde de jobba med i skolan i alla fall (Ip 3).

Genomgående för samtliga intervjuer är att inga konkreta exempel ges på hur man bör tackla våld i ungas parrelationer då flera respondenter upplever att de saknar verktyg för arbeta med våldsutsatta ungdomar. Det finns en efterfrågan av dels en större medvetenhet kring att våld faktiskt förekommer i unga personers parförhållanden och dels konkreta verktyg för hur man arbetar med våld i ungas parrelationer.

Det vore lämpligt om vi faktiskt fick gå en utbildning eller liknande och gå på föreläsningar om det här. Eller kanske kalla till oss någon som är mer insatt på området som får komma hit och berätta för oss hur ett sådant arbete skulle behöva bedrivas. Men mycket utbildning och prata med folk som kan mycket om ämnet. Det är på något vis a och o. Och kanske leta efter forskning som stödjer att man ska jobba på ett visst vis... men mycket handlar ju också om erfarenhet (Ip 5).

Citaten ovan visar på att socialarbetare har skilda åsikter om hur arbetet med våld i ungas parrelationer bör bedrivas. En av respondenterna anser att en arbetsgrupp ska specialisera sig

på ämnet och ha det övergripande ansvaret för arbetet kring våld i ungas parrelationer. En annan respondent menar att all personal inom socialtjänsten bör utbildas och få metoder att arbeta med. Evans (2013) påpekar att socialarbetare måste komma ihåg det handlingsutrymme som de faktiskt har. Samtidigt finns en önskan, hos respondenterna, om mer kunskap kring våld i ungas parrelationer. Det är möjligt att känslan av okunskap kring ämnet håller socialarbetare tillbaka när det gäller att ta sig an våldet och även arbeta preventivt.

7.4 Utmaningar

Under analysarbetet med detta överordnade tema har ett subtema vuxit fram vilket *utvecklingsområden*.

7.4.1 Utvecklingsområden

Generellt finns en vilja bland respondenterna att påbörja och/eller utveckla arbetet med våld i ungas parrelationer. De flesta respondenterna blir engagerade när de börjar tänka kring möjligheter att påbörja ett systematiskt arbete som rör våld i ungas parrelationer. Många verksamheter utvecklar sitt arbete med våld i nära relationer men inte specifikt gällande våld i ungas parrelationer. Det råder delade meningar om vilken enhet inom socialtjänsten som bör ansvara för att arbetet med våld i ungas parrelationer påbörjas och/eller utvecklas.

Eftersom det inte finns något sådant arbete med våld i ungas parrelationer så är första steget nog att kanske initiera till något kunskapsforum eller någonting som gör att man börjar prata om det. Det är nog ett stort utvecklingsområde för oss. Att man behöver väl börja prata om det. Det bör ligga under våld i nära relationer att utveckla en gren i deras handlingsplan som motsvarar våld i ungas parrelationer (Ip 4).

Tydliga handlingsplaner där man konkretiserat hur arbetet med våld ska fortlöpa är vad respondenterna saknar när de talar om våld i allmänhet och våld i ungas parrelationer i synnerhet. De handlingsplaner som redan finns är ofta vaga i sitt utförande och socialarbetare efterfrågar något mer precist att förhålla sig till.

Ja, jag tycker att det är just det vi har börjat med. Att utveckla ny handlingsplan... Och så tror jag att det är viktigt att fortsätta med det. Att inte bara göra klart en handlingsplan och inte fortsätta jobba med den. Handlingsplanen måste vara tydlig med typ steg för steg så man verkligen vet hur man ska göra (Ip 2).

I de flesta fall upplever respondenterna att de behöver påbörja ett systematiskt arbete kring våld i ungas parrelationer snarare än att förbättra ett redan pågående arbete. Frågan är vad

som hållit dem tillbaka så här långt? Det kan möjligtvis vara så som Dellgran (2015) resonerar när han beskriver det spänningsförhållande som ofta råder inom människobehandlande organisationer, där socialarbetare slits mellan organisatoriska villkor och professionella värderingar, intressen samt yrkesmässiga normer. Detta kan i sin tur leda till att socialarbetare upplever en inre ambivalens och etiska dilemman kan uppstå (ibid.).

Då våld i ungas parrelationer är ett tabubelagt område får socialarbetare få möjligheter till klientkontakt där de får tillfälle att öva sig på hur man hanterar problemområdet, vilket en av respondenterna påpekar.

Jag tror att vi skulle behöva träna mer, nu kan man inte få in någon frivillig att träna på men det är så pass få ärenden så vi hinner inte få in någon riktig rutin i hur vi ska jobba med det. Och det är väl både positivt och negativt. Jag tror att det är ett stort mörkertal som far illa (Ip 3).

I och med de få klientkontakter som Ip 3 beskriver blir det även svårt för socialarbetare att ta sig an det preventiva arbetet med våld i ungas parrelationer då samband blir svåra att finna. Den respondent som anser sig ha rutiner att arbeta utefter och regelbundet möter unga som är utsatta beskriver ändå brister i det preventiva arbetet då det inte är självklart för ungdomar att verksamheten finns. Det räcker inte med kunskap om ämnet och utvecklade arbetsrutiner om man ändå inte når sin målgrupp.

Jag vill nästan slå mig för bröstet här. Det vi behöver göra mer, för man kan alltid utveckla sig... Absolut... Men just idag är det svårt att se något vi behöver förbättra för vi har bara varit igång i tre år. Vi har mycket kunskap om våld men det vi behöver göra här är att nå ungdomarna tänker jag. Det måste vi lägga ner mer krut på och göra reklam för oss. Om jag får drömma fritt så ser jag framför mig ett stort hus där man arbetar med alla bitar som berör våldsutsatta. Dit man kan komma och få hjälp. Hit går man för att få hjälp med behandlingssamtal, poliskontakt och allt man behöver hjälp med. Det behöver bli mer talbart (Ip 1).

Att nå ungdomarna blir det primära, framför att tillskansa sig mer kunskap, för denna respondent då hen anser att man kan arbeta med våld i nära relationer och våld i ungas parrelationer på samma sätt och därmed kan använda sig av samma handlingsplan och arbetsmetod för båda klientgrupperna. Detta skiljer sig från Viejo, Monks, Sánchez och Ortega-Ruiz (2016) uppfattning om att våld i ungas parrelationer inte kan likställas med, och bemötas på samma sätt som, andra typer av våld. Van Camp, Hébert, Guidi, Lavoie och Blais (2014) menar att ungdomar talar relativt öppet om våld i sina parrelationer. Därför är det av vikt, som Ip 1 beskriver, att nå ut till ungdomarna så att de blir medvetna om att hjälp och stöd finns att få.

Studiens huvudresultat är att socialarbetare inte arbetar uttalat med våld i ungas parrelationer då flera av respondenterna känner en osäkerhet kring hur de ska bemöta problematiken. Det socialarbetarna påtalar är att ämnet våld i ungas parrelationer behöver uppmärksammas på en organisatorisk- och samhälls- nivå samt att ämnet behöver bli en del av de statliga utbildningar som finns för människobehandlande professioner. Vidare är kunskap och utbildning om våld i ungas parrelationer det som efterfrågas i allra största utsträckning av respondenterna.

8. Diskussion och slutsatser

I detta avsnitt kommer denna studies resultat att kopplas och diskuteras i förhållande till tidigare forskning. Resultat kommer även att återkopplas till studiens syfte och frågeställning. Studiens syfte är att få kunskap om hur socialarbetare inom socialtjänsten arbetar, och vill arbeta, med våld i ungas parrelationer. De frågeområden som utformats i intervjuguiden för att besvara studiens syfte är: *hur arbetar socialarbetare idag med våld i ungas parrelationer? Vilka riktlinjer har socialarbetare att följa när det gäller arbetet med våld i ungas parrelationer? Hur anser socialarbetare, inom socialtjänsten, att man bör arbeta med våld i ungas parrelationer?*

Resultatet av denna studie visar att socialarbetare inte arbetar uttalat med våld i ungas parrelationer. Även om socialarbetare arbetar på en enhet där de kommer i kontakt med unga som utsätts för, eller utsätter sin partner för, våld i sin parrelation skiljs denna typ av våld inte från våld i nära relationer eller våld mot barn. Samtidigt poängteras i tidigare forskning att det krävs mer kunskap om våld i ungas parrelationer och hur man hanterar detta våld då det skiljer sig från våld i vuxnas parrelationer och våld mot barn (Viejo, Monks, Sánchez & Ortega-Ruiz, 2016). Unga hamnar ofta i en gråzon där det våld de utsätts för i sin parrelation normaliseras och därför inte är lika uppmärksammat som när det gäller våld mot vuxna personer (Hlavka, 2014). Det är därför av vikt att socialarbetare har kunskap om att olika typer av våld kräver olika typer av bemötande. Faktorer som socialarbetare behöver ha i åtanke kan vara exempelvis ungas osäkerhet kring sin sexualitet, påverkan av sociala medier och vänner samt andra faktorer som är specifika för ungdomsåren.

Då våld i ungas parrelationer inte uppmärksammas under människobehandlande professioners grundutbildningar (UKÄ, 2015) skapas en slags isomorfism där våld i ungas parrelationer tycks glömmas bort, eller aldrig uppmärksammas, trots att internationell forskning visar att det är ett växande samhällsproblem (Moultrie King, Smith Hatcher & Bride, 2015). Utifrån denna studies resultat är det svårt för socialarbetare att vara förberedda på något som de saknar kunskap om då de inte fått verktyg med sig, från sin grundutbildning, för hur de ska hantera våld i ungas parrelationer. Studiens respondenter beskriver att kunskap erbjuds enbart genom kortare fortbildningsdagar och i värsta fall har de redan mött ungdomar som blivit utsatta för våld i sin parrelation innan de hunnit erhålla kunskap om hur det ska hanteras på

bästa sätt. På samtliga respondenters arbetsplatser saknas riktlinjer som rör arbetet med våld i ungas parrelationer. I de fall man stöter på unga som utsätts för våld i sin parrelation använder man sig av generella riktlinjer för mäns våld mot kvinnor eller våld mot barn. Respondenterna upplever att de saknar den kunskap som krävs för att driva frågan och skapa riktlinjer att arbeta utefter. Denna avsaknad av kunskap kring våld i ungas parrelationer kan vara en möjlig förklaring till att respondenterna har en tendens att flytta ansvaret från sig själva till en annan enhet eller organisation då de kommer i kontakt med unga som blir utsatta för våld i sin parrelation. Införandet av New Public Management i människobehandlande organisationer kan vara en bidragande faktor till att det är lättare för socialarbetare att förskjuta ansvaret till någon annan person eller enhet som anses vara mer lämplig.

Endast en respondent har som rutin att fråga unga om de utsätts för våld i sina parrelationer vilket tyder på att övriga respondenter inte ser våld i ungas parrelationer som ett existerande fenomen. Studiens resultat visar samtidigt att kommunens storlek inte påverkar hur socialarbetare hanterar våld i ungas parrelationer utan det tycks främst vara organisatoriska förutsättningar som är avgörande för hur arbetet bedrivs. Vid en sammanställning av resultatet kopplat till respektive representerade kommun framkommer att den medelstora kommunen, tillskillnad från den mindre kommunen, utvecklat en instans som arbetar enbart med våld i nära relationer, och som riktar sig till klienter i alla åldrar. Utbildning och kunskap inom ämnet våld i ungas parrelationer är även en förutsättning för att kunna utforma policys och riktlinjer som är anpassade för just unga (Moultrie King, Smith Hatcher & Bride, 2015). Även om denna studies respondenter till viss del har tillgång till riktlinjer för våld av mer allmän karaktär så saknar de kunskap om hur de ska gå till väga när unga utsätts för våld i en parrelation. En utgångspunkt är att våld i ungas parrelationer uppmärksammas som problemområde, samt ämne för socialarbetare att arbeta med, och för detta krävs ett stöd på organisatorisk nivå. Utifrån studiens resultat ser vi en avsaknad av utbildningar som berör våld i ungas parrelationer, inte minst inom den statliga socionomutbildningen, vilket även Universitetskanslersämbetet (2015) belyser. Att starta upp statliga kurser gällande våld i ungas parrelationer skulle kunna vara ett bra sätt för regeringen att belysa ämnet och göra våld i ungas parrelationer till en samhällsfråga. När det kommer till riktlinjer för arbete med våld i ungas parrelationer skulle det vara önskvärt att Socialstyrelsen utformar en handbok för hur socialarbetare ska ta sig an problemområdet. Då internationell, och viss svensk, forskning finns att tillgå anser vi att det inte borde vara något större problem för Socialstyrelsen att

utforma någon typ av handlingsplan. Just tydliga riktlinjer att arbeta efter tycks vara det socialarbetare efterfrågar för att känna sig trygga nog att arbeta med våld i ungas parrelationer.

Även om de flesta av denna studies respondenter inte ansåg sig direkt ansvariga att lyfta frågan om våld i ungas parrelationer så hade de flera tankar och idéer om hur arbetet skulle kunna bedrivas. Exempelvis framhåller respondenterna vikten av preventivt arbete med våld och trycker på skolans ansvar att informera ungdomar om detta. Sorbring, Bolin och Ryding (2015) betonar att socialarbetare bör vara delaktiga i skolans förebyggande arbete gällande våld i ungas parrelationer varför det är viktigt med samverkan mellan olika organisationsfält. Även om socialarbetares kunskap om våld i ungas parrelationer är ett primärt utvecklingsområde har socialtjänsten ett stort arbete framför sig när det gäller att nå sin målgrupp d.v.s. unga personer som utsätts, eller utsätter, sin partner för våld. En av denna studies respondenter belyser detta problem och menar att de behöver marknadsföra sin öppenvårdsverksamhet för våld så att unga vet var de ska vända sig med frågor kring våld. Forskning visar att våldsutsatta tjejer sällan söker hjälp (Ungdomsstyrelsen, 2013) men att de samtidigt inte har några problem med att tala om det våld de utsätts för (Van Camp, Hébert, Guidi, Lavoie & Blais, 2014). Det är möjligt att anledningen till att unga sällan söker sig till hjälpinstanser beror på ovetskapen om att hjälp finns tillgänglig.

Resultatet av denna studie visar tydligt att inte ens socialarbetare, som är den yrkesgrupp som arbetar närmast våldsutsatta personer, vet hur de ska ta sig an våld i ungas parrelationer. Detta ger underlag till att vidare forskning behövs på området våld i ungas parrelationer även inom en svensk kontext.

8.1 Metoddiskussion

Efter tematiseringen av den insamlade datan blev det tydligt att många de av subteman som utkristalliserats är nära sammankopplade, och i viss mån överlappar varandra. I resultatavsnittet återfinns citat som kan placeras under flera olika subteman, vi har dock placerat citaten där vi finner det som mest adekvat. Framförallt subtemat *kunskap* och *organisatoriskt stöd* har mycket gemensamt genom att respondenterna talar om vikten av utbildning och kunskap inom området våld i ungas parrelationer. Vi ser det inte som problematiskt att studiens respondenter talar om liknande ämnen, som exempelvis utbildning,

under flera subteman utan anser istället att det ger resultatet tyngd då ämnena återkommer vid flera tillfällen under intervjuernas gång.

Som alternativ till individuella intervjuer hade fokusgruppsintervjuer kunnat användas då Bryman (2011) menar att fokusgruppsintervjuer lämpar sig särskilt då man vill undersöka hur individer i grupp diskuterar en viss fråga och reagerar på varandras åsikter. Det hade förvisso varit intressant att höra hur socialarbetare diskuterat ämnet våld i ungas parrelationer och hur de reagerat på varandras åsikter. Men då denna studie vill undersöka socialarbetares subjektiva erfarenheter och upplevelser snarare än deras reaktioner så ansåg vi att individuella intervjuer lämpade sig bättre än fokusgruppsintervjuer. I efterhand hade det varit intressant att komplettera de individuella intervjuerna med fokusgruppsintervjuer där olika gruppkonstellationer, som t.ex. socialarbetare från olika organisationer, fått möjlighet att diskutera våld i ungas parrelationer. Tyvärr fanns inte tidsutrymme till att genomföra både individuella intervjuer och fokusgruppsintervjuer i denna studie men en hypotes är att fokusgruppsintervjuer kan bidra med en djupare förståelse för hur organisatoriska hinder och förutsättningar kan påverka det sociala arbetet med våld.

Även om vi upplever att studiens syfte och frågeställning blivit besvarade så tror vi att det finns mer att hämta inom området socialarbetares arbete med våld i ungas parrelationer. Att genomföra fokusgruppsintervjuer kan vara ett sätt att få en djupare förståelse för hur socialarbetare inom socialtjänsten arbetar, och vill arbeta, med våld i ungas parrelationer.

Referenser

Brottsförebygganderådet (2016). Hämtad 2016-11-08, från <http://www.bra.se/bra/forebyggabrott/vald-i-nara-relationer.html>

Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.

Dellgran, P. (2015). Människobehandlande professioner. I Staffan Johansson, Peter Dellgran & Staffan Höjer (red.), *Människobehandlande organisationer. Villkor för ledning, styrning och professionellt välfärdsarbete* (s. 166-193). Stockholm: Natur & Kultur.

Di Maggio, P. J. & Powell, W. W. (1983). The Iron Cage Revisited: Institutional Isomorphism and Collective Rationality in Organizational Fields. *American Sociological Review*, vol. 48 (2), (s. 147-160).

Evans, T. (2013). Organisational Rules and Discretion in Adult Social Work. *British Journal of Social Work*, vol. 43, (s. 739-758).

Giordano, P. C., Soto, D. A., Manning, W. D. & Longmore, M. A. (2010). The characteristics of romantic relationships associated with teen dating violence. *Social Science Research*, vol. 39, (s. 863–874).

Hlavka, H. R. (2014). Normalizing sexual violence: Young Women Account for Harassment and Abuse. *Gender & Society*, vol. 28(3), (s. 337-358).

Johansson, S., Dellgran, P. & Höjer, S. (2015). Inledning. I Staffan Johansson, Peter Dellgran & Staffan Höjer (red.), *Människobehandlande organisationer. Villkor för ledning, styrning och professionellt välfärdsarbete* (s. 21-40). Stockholm: Natur & Kultur.

Johansson, S. (2015). Organisationsteoretiska perspektiv på människobehandlande organisationer. I Staffan Johansson, Peter Dellgran & Staffan Höjer (red.),

Människobehandlande organisationer. Villkor för ledning, styrning och professionellt välfärdsarbete (s. 42-65). Stockholm: Natur & Kultur.

Lipsky, M. (2010). *Street-level bureaucracy: Dilemmas of the individual in public services*. New York: Russel Sage Foundation.

Lundström, T. (2011). *Den nya likformigheten? Om aktuella tendenser i socialtjänsten*. Konferensbidrag. Stockholms Universitet, Institutionen för socialt arbete.

Moultrie King, D., Smith Hatcher, S. & Bride, B. (2015). An Exploration of Risk Factors Associated With Dating Violence: Examining the Predictability of Adolescent Female Dating Violence Perpetration. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, 25:8, (s. 907-922).

Socialstyrelsen (2016). The social services work for the best interests of children. Information of parents. Socialstyrelsens skrifter 2016-8-10. Stockholm.

Sorbring, E., Bolin, A. & Ryding, J. (2015). Game-Based intervention-A Technical Tool for Social Workers to Combat Adolescent Dating Violence. *Advances in Social Work*, vol. 16(1), (s. 125-139).

Sveriges Kommuner och Landstind (u.å). Hämtad 2016-11-14 från, <https://skl.se/tjanster/kommunerlandsting/faktakommunerochlandsting/kommungruppsindelning.2051.html>

Ungdomsstyrelsen (2014). *Grupper, maskulinitet och våld*. Ungdomsstyrelsens skrifter 2014. Stockholm.

Ungdomsstyrelsen (u.å.). Hämtad 2016-11-07, från www.mucf.se/om-oss.

Ungdomsstyrelsen (2014). *Inget att vänta på. Handbok för våldsförebyggande arbete med barn och unga*. Ungdomsstyrelsens skrifter 2014. Stockholm.

Ungdomsstyrelsen (2013). *Unga och våld - en analys av maskulinitet och förebyggande verksamheter*. Ungdomsstyrelsens skrifter 2013:1. Stockholm.

Ungdomsstyrelsen (2010). *Ungdom och ungdomspolitik – ett svenskt perspektiv*. Ungdomsstyrelsens skrifter 2010. Stockholm.

Universitetskanslersämbetet (2015). *Hur mänskliga rättigheter, mäns våld mot kvinnor och våld mot barn beaktas i högre utbildning. Rapportering av ett regeringsuppdrag*. Rapport 2015:25. Stockholm.

Van Camp, T., Hébert, M., Guidi, E., Lavoie, F. & Blais, M. (2014). Teens' self-efficacy to deal with dating violence as victim, perpetrator or bystander. *International Review of Victimology*, vol. 20(3), (s. 289–303).

Viejo, C., Monks, C. P., Sánchez, V. & Ortega-Ruiz, R. (2016). Physical Dating Violence in Spain and the United Kingdom and the Importance of Relationship Quality. *Journal of Interpersonal Violence*, vol. 31(8), (s. 1453–1475).

Wax, J. (1971). Power Theory and Institutional Change. *Social Service Review*, vol. 45(3), (s. 274-288).

Bilaga 1 – Intervjuguide

Syftet med studien är att få kunskap om hur socialarbetare inom socialtjänsten arbetar, och vill arbeta, med våld i ungas parrelationer. Följande intervjufrågor har utformats utifrån studiens syfte och frågeställningar.

Hur arbetar socialarbetare idag med våld i ungas parrelationer?

- Frågar Du unga om de utsätts för våld i sin parrelation när Du kommer i kontakt med dem i Ditt arbete?
- Beskriv hur Du går till väga i ditt arbete om det kommer till Din kännedom att våld förekommer i en ung persons parrelation.
- Hur har Du förvärvat den kunskap Du besitter gällande våld i ungas parrelationer?
- Vilka erbjudanden finns till fortbildning, inom området våld i ungas parrelationer, från Din arbetsgivare?
- Vilket organisatoriskt stöd får Du från Din arbetsgivare för att arbeta med frågor som rör våld i ungas parrelationer?

Vilka riktlinjer har socialarbetare att följa när det gäller arbetet med våld i ungas parrelationer?

- Vilka rutiner finns på Din arbetsplats gällande våld i ungas parrelationer?
- Vilka rutiner finns på Din arbetsplats gällande våld i vuxnas parrelationer?
- Om ovanstående rutiner skiljer sig åt, beskriv på vilket sätt.
- Vem har initierat de rutiner Du arbetar utefter?

Hur anser socialarbetare, inom socialtjänsten, att man bör arbeta med våld i ungas parrelationer?

- Hur anser Du att arbetet på socialtjänsten bör bedrivas när det gäller våld i ungas parrelationer?
- Vad behöver förbättras, enligt Dig, gällande arbetet med våld i ungas parrelationer inom Din organisation?

Finns det något mer Du vill tillägga som är av relevans för studien?

Bilaga 2 – Informationsbrev till intervjupersoner

Du tillfrågas härmed om deltagande i denna undersökning som är ett examensarbete på Socionomprogrammet vid Högskolan Dalarna.

Information om studien

Syftet med studien är att få kunskap om hur socialarbetare inom socialtjänsten, arbetar och vill arbeta, med våld i ungas parrelationer. Forskningsfrågan ämnar att belysa detta problemområde och lägga en grund till fortsatt forskning inom området våld i ungas parrelationer. Ungdomsstyrelsens har i en tidigare utredning uppmärksammat att socialtjänsten inte har något systematiskt arbete för våld i ungas parrelationer. Detta tyder på en kunskapslucka som bör undersökas på ett djupare plan.

Semistrukturerade intervjuer kommer att genomföras med sex socialarbetare som arbetar på kommunens socialtjänst i en liten och en medelstor kommun i Sverige. Respondenterna som kommer att intervjuas är anställda på respektive kommuns barn- och familjeenhet där de möter unga inom sina olika arbetsområden. Vid de semistrukturerade intervjuerna kommer teman att behandlas med hjälp av öppna frågor som ger respondenterna tillfälle att utveckla sina svar. Efter ett målinriktat urval, där de geografiska aspekterna främst styrts, har Dina kontaktuppgifter inhämtats från Din enhetschef eller via Din organisations hemsida. Tidsåtgången för intervjuerna beräknas till ca 30-60 minuter och intervjuerna äger rum på en plats som Du själv bestämmer.

Som respondent i studien är Du anonym i och med att inga namn, platser eller annat som kan kopplas till Dig kommer att redovisas i uppsatsen. Ditt deltagande i studien är helt frivilligt. Du kan när som helst avbryta Ditt deltagande utan närmare motivering. Intervjuerna kommer att spelas in för att sedan transkriberas och efter att uppsatsen är färdigställd kommer dessa data att raderas. Det material som inhämtas vid intervjuerna kommer enbart att användas till denna studie. Uppsatsen kommer efter avslutad studie att arkiveras via DiVa-portalen där uppsatsen finns fritt tillgänglig att läsa. Undersökningen kommer att presenteras i form av en uppsats vid Högskolan Dalarna.

Ytterligare upplysningar lämnas av nedanstående ansvariga.

Gävle den 14 november 2016

Mia Nugoz

Student

Tel: 0760060154

Email: h13mianu@du.se

Stina Jansson

Student

Tel: 0735970841

Email: h13stija@du.se

Kari Jess

Handledare

Tel: 023-778513

Email: kje@du.se

Underskrift

Underskrift

Underskrift

Bilaga 3 – Etisk granskning

	Ja	Tveksamt	Nej
Kan frivilligheten att delta i studien ifrågasättas, d.v.s. innehåller studien t.ex. barn, personer med nedsatt kognitiv förmåga, personer med psykiska funktionshinder samt personer i beroendeställning i förhållande till den som utför studien (ex. på personer i beroendeställning är patienter och elever)?			X
Innebär undersökningen att informerat samtycke inte kommer att inhämtas (d.v.s. forskningspersonerna kommer inte att få full information om undersökningen och/eller möjlighet att avsäga sig ett deltagande)?			X
Innebär undersökningen någon form av fysiskt ingrepp på forskningspersonerna?			X
Kan undersökningen påverka forskningspersonerna fysiskt eller psykiskt (t.ex. väcka traumatiska minnen till liv)?			X
Används biologiskt material som kan härledas till en levande eller avliden människa (t.ex. blodprov)?			X
Avser du att behandla känsliga personuppgifter som ingår i eller är avsedda att ingå i en struktur (till exempel ett register)? Med känsliga personuppgifter avses, enligt Personuppgiftslagen (PuL), uppgifter som berör hälsa eller sexualliv, etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse samt medlemskap i fackförening			X
Avser du att behandla personuppgifter som avser lagöverträdelse som innefattar brott, domar i brottmål, straffprocessuella tvångsmedel eller administrativa frihetsberövanden, och som ingår i eller är avsedda att ingå i en struktur (till exempel ett register)?			X

Bilaga 4 – Exempel på kodningsschema

